

«ТӨРТ ТОҚСАН – ТӨРТ ӨНЕР» ҰЛТТЫҚ МӘДЕНИ-АҒАРТУШЫЛЫҚ ЖОБАНЫҢ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ

Қазақстан – этномәдени және этноәлеуметтік жағынан бірегей мемлекет. Оның ерекшелігі көп ұлттылығында, әртүрлі өркениеттік және этномәдени типтердің өзара әрекеттесуінде, этносаяси менталитетінде көрінеді. Жалпыадамзаттық рухани құндылықтарды – мейірімділікті, өзара сыйластықты, ұрпақтар сабақтастығын, қонақжайлылық пен төзімділікті қалыптастыруды нығайту – қазақ халқының менталитетін айқындайтын басты белгілер.

Ұлттық құндылықтар – еліміздің орасан зор интеллектуалдық байлығы және жалпы адамзаттық құндылықтардың, халықтардың мәдени-адамгершілік дәстүрлерінің, ұлттық жасампаздық процесінің сарқылмас қоры.

Ұлттық құндылықтар патриоттық сезімдерден, өз халқына, оның мәдениетіне, салт-дәстүріне деген мақтаныш сезімінен, өз ұлтының өкілдеріне жанашырлық сезімдерінен көрінеді және өскелең ұрпақты тәрбиелеудегі ең маңызды қозғаушы күш болып табылады.

Ұлттық құндылықтар – бұл халықтың ұлттық дәстүрлері мен әдет-ғұрыптары, мәдениеті мен өнері, олардың тарихи ерекшелігін көрсететін рухани мұраттардың жиынтығы.

Дәстүрлі моральдық құндылықтар – бір ұрпақтан екінші ұрпаққа жалғасатын, алдыңғы ұрпақтан мұра болып қалған, мәңгілік сипатқа ие тұрақты құндылықтар. Олар үлкен білім беру әлеуетіне ие және құндылықтарды тікелей және жанама түрде насихаттауға үлес қосады.

Ұлттық мерекелер, халықтық салт-дәстүрлер негізінде балаларды адамгершілікке тәрбиелеудің басты мақсаты – балалардың адамгершілік тәжірибесін меңгеруі, халықтың рухани мұрасын мұра етіп қалдыру, тұлғааралық және ұлтаралық қарым-қатынас мәдениетіне жету.

Мереке қарсаңында еліміздің барлық бұрыштарында, білім беру ұйымдарында "төрт тоқсан-төрт жарыс" ұлттық мәдени – ағарту жобасы (бұдан әрі - жоба) шеңберінде жаппай мерекелер, конкурстар, көрмелер, жарыстар, олимпиадалар, фестивальдар өткізіледі.

Мерекелер қарсаңында еліміздің түкпір-түкпірінде, білім беру ұйымдарында **«ТӨРТ ТОҚСАН – ТӨРТ ӨНЕР» Ұлттық мәдени-ағартушылық жобасы (бұдан әрі – Жоба)** аясында жаппай мерекелер, байқаулар, көрмелер, сайыстар, олимпиадалар, фестивальдер өткізіледі.

Жобаның іс-шаралары:

поэтикалық сайыстары «Ақындар айтысы» -

#1ТОҚСАН#АҚЫНДАРАЙТЫСЫ#

«Алтын сақа» олимпиадасы – **#2ТОҚСАН#АЛТЫН САҚА#**

«Ұлттық өнер» көрмесі – **#3ТОҚСАН#ҰЛТТЫҚӨНЕР#**

«Туған өлкем» фестивалі – **#4ТОҚСАН#ТУҒАНӨЛКЕМ#**

Жобаның мақсаты: қазақстандық патриотизмді қалыптастыру, ұлттық бірегейлік, әлеуметтік құзыреттілік, білім алушыларды өз халқының мәдени дәстүрлеріне, көпұлтты мемлекет жағдайында жалпыадамзаттық құндылықтарға баулу.

Жобаның міндеттері:

1) өз Отанына деген мақтаныш сезімін, қазақ халқының тарихын, мәдениеті мен дәстүрлерін құрметтеуге тәрбиелеу;

2) қазақ халқының тарихи-мәдени мұрасын, оны одан әрі байытуын сақтау және дамыту;

3) халық дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарын түсіну негізінде білім алушыларды толеранттылыққа тәрбиелеу;

4) қазақ халқы мәдени дәстүрлерінің сабақтастығын сақтау.

Жобаны үйлестірушілер: Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі.

Облыстарда, республикалық маңызы бар қалаларда, астанада, аудандарда және басқа да елді мекендерде **Жобаны ұйымдастырушылар:** жергілікті атқарушы органдар.

Жобаға қатысушылар: жалпы орта, қосымша, техникалық кәсіптік білім беру ұйымдарының білім алушылары, жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға арналған ұйымдардың оқушылары, мұғалімдер, ата-аналар.

Жоба қызметінің тиімді қолданылған әлеуеті мынаған мүмкіндік береді:

- білім алушылардың әлеуметтік бейімделуін, олардың белсенді өмірлік ұстанымын, ізгілік, әділдік, ар-намыс, борыш, патриоттық мұраттарын жүзеге асыруды қамтамасыз ету;

- тарихи материалды зерделеуге, халық шығармашылығымен танысуға мүмкіндік беру;

- дүниежүзілік тарихи-мәдени тәжірибенің толық бейнесін жасау;

- мәдениеттер диалогы аясында мәдениетаралық қарым-қатынас дағдыларын меңгеру;

- заман мен ұрпақ байланысын сезіну, рухани қолдау мен өмірлік тірек алу.

Мерекелік іс-шараларды дайындау және өткізу кезінде маңызды шарт – жағымды аура, сенім мен өзара сыйластық, еркіндік пен жеңілдік атмосферасын құру, ұлттық салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарды көрсету.

Этникалық мәдениеттердің заманауи жаңғыруы және олардың жақындасуы жағдайында халықтық салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың озық үлгілерін сақтау және көрсету өте маңызды. Мерекелік салт-дәстүрлерді, фольклор негізіндегі театрландырылған көріністерді пайдаланып, оқиғалардың мазмұнын белгілі бір дәрежеде жаңарта алады.

Жобаны жүзеге асыру – балаларға қосымша білім берудің елдің халықтық бастауларына, тарихы мен мәдениетіне құрметпен қарауға тәрбиелеуге, құндылықтар жүйесін, бәсекеге қабілеттілікті қалыптастыруға, жақсы эмоциялар атмосферасын құруға, шығармашылық сайысты дамытуға, жаңа ашылулардың пайда болуына бағдарлануы.

**«ТӨРТ ТОҚСАН – ТӨРТ ӨНЕР»
ҰЛТТЫҚ МӘДЕНИ-АҒАРТУШЫЛЫҚ ЖОБАНЫҢ
ІС-ШАРАЛАР КОНЦЕПЦИЯСЫ**

БІРІНШІ ТОҚСАН

**РЕСПУБЛИКА КҮНІ
МЕРЕКЕСІНЕ АРНАЛҒАН «АҚЫНДАР АЙТЫСЫ»**

#1ТОҚСАН#АҚЫНДАРАЙТЫСЫ#

«Республика күні басты ұлттық мереке ретінде шын мәнінде жалпыхалықтық мерекеге айналуы тиіс»

Қасым-Жомарт Тоқаев

Республика күні – халқымыздың рухын көтеруге және елдің мемлекеттілігін нығайтуға арналған ұлттық мереке.

Республика күніне орай дәстүрлі түрде Қазақстанның барлық өңірлерінде концерттер, шығармашылық байқаулар, спорттық жарыстар, патриоттық, волонтерлік және қайырымдылық акциялар, айтыстар өткізіледі.

Республика күніне арналған іс-шаралардың бірі – оқушылар мен студент жастардың **«Ақындар айтысы» республикалық сайысына** қатысуы.

Қазақ халқы ғасырлар бойы ақындығымен, тапқырлығымен және шешендігімен сайыса білуімен танымал болды.

Қазіргі жаһандық әлемде қазақ халқы айтыстың қайталанбас бірегейлігін сақтап қалды. Халық әлі күнге дейін: «Егер сіз батырдың ерлігін дәріптегіңіз келсе, ақынға сөз беріңіз» – деген халық сөзі әлі күнге дейін жанды. Себебі айтыс қазақ сөз өнерін көркейтуде.

2008 жылы импровизатор ақындардың өнері ЮНЕСКО-ның материалдық емес мәдени мұралар тізіміне енгізілді.

Айтыс – қазақ халқының бай ұлттық мұраларының бірі, импровизатор-ақындардың сайысы.

Айтыс – қазақ әдебиеті мен фольклорының поэтикалық жанры, халық ауыз әдебиетінің танымал түрі.

Айтыс – халық мерекелерінде және жәрмеңкелерде импровизатор-ақындардың топ алдында суырып салып айтылатын поэтикалық сайысы, домбыраның сүйемелдеуімен орындалады.

Айтыс – қазақ халқының жүрегі мен жаны. Айтыстың көмегімен ақындар қазақ халқын толғандырған ойларын, тілектері мен армандарын жеткізді.

Айтыс өнері – заманауи рэп-баттлдарды еске түсіретін ақындар сайысы.

Айтыстың негізгі элементі – екі ақын арасындағы импровизация және өз ойларын ерекше жеткізу қабілетін көрсететін сайыс.

Республика күнін мерекелеу қарсаңында республиканың әрбір елді мекенінің барлық өңірлерінде, барлық мектептерінде, мектептен тыс ұйымдары мен колледждерінде **«Ақындар айтысы»** импровизатор-ақындардың сайыстары өткізілетін болады.

«Ақындар айтысы» мақсаты: ұлттық рух пен патриотизмді, өз халқына және оның дәстүрлеріне құрмет сезімін тәрбиелеу, эмоционалды интеллекті қалыптастыру, айтысты қазақ халқының ұлттық құндылығы, шешендік өнердің баға жетпес мұрасы ретінде дәріптеу арқылы дарынды шығармашыл жастарды анықтау.

«Ақындар айтысы» міндеттері: балалар мен жастардың қазақ халқының музыкалық мәдениетіне деген қызығушылығын ояту, поэтикалық, орындаушылық және вокалдық дағдыларды қалыптастыру, ұлттық мәдениетке деген сүйіспеншілік сезімін ояту, қазақ тілінің рөлін арттыру, халықтар достығы мен бірлігін дәріптеу.

«Ақындар айтысы» республикада алғаш рет өткізіліп отыр және республиканың мәдени өміріндегі бірегей оқиға болып табылады.

«Ақындар айтысы» – ойлаудың шапшандығы, тапқырлығы, балалар мен жастардың шығармашылық жетістіктерін көрсету.

«Ақындар айтысы» – еліміздің барлық білім беру ұйымдарын біріктіретін, мереке атмосферасын құруға, өз еліне, өзінің кіші Отанына

мақтаныш сезімін қалыптастыруға, білім алушылардың қазақ халқының тарихы мен мәдениетіне деген қызығушылығын арттыруға, ақындардың дәстүрлерін лайықты жалғастыруға мүмкіндік беретін кең ауқымды республикалық акция.

«Ақындар айтысы» – көркем-эстетикалық даму нысаны, балалардың шығармашылық жетістіктерін көрсетудің зор мүмкіндігі.

Сайысты өткізудің үйлестірушілері: Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі.

Сайысты ұйымдастырушылар: жергілікті атқарушы органдар, білім беру ұйымдары.

Сайысқа қатысушылар: жалпы орта, қосымша, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының білім алушылары.

Реквизиттер: домбыра, қатысушылардың ұлттық костюмдері.

«Ақындар айтысы» өткізілетін орны: республиканың барлық елді мекендерінде жалпы орта, қосымша, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары.

«Ақындар айтысы» екі айналымда өткізіледі.

Бірінші айналым – әртүрлі сынып оқушылары арасындағы іріктеу айтыстары. Екінші тур – жартылай финалда мектеп финалына қатысу үшін бірінші айналымның жеңімпаздары бақ сынайды. Іріктеу айтыстары раундтардан тұрады. Әр раундқа бір тақырып беріледі.

«Ақындар айтысы» өткізу үшін ұсынылатын тақырыптар:

- «Жаңа күн – жаңа Қазақстан»;**
- «Туған жерім – мақтанышым»;**
- «Тілім – тұмарым»;**
- «Тәуелсіздігім – тұғырым»;**
- «Топырақ жыр – торқа жыр»;**
- «Көк тудың желбірегені» и др.**

«Ақындар айтысы» сайысының ақпараттық жариялануы бұқаралық ақпарат құралдарында және әлеуметтік желілерде оң жариялауды көздейді.

ЕКІНШІ ТОҚСАН

«АЛТЫН САҚА» ОЛИМПИАДАСЫ

#2ТОҚСАН#АЛТЫНСАҚА#

«Асық ойыны – үлкен халықтық тәрбие. Біздің ұлтымыздың дәстүрлері мен мәдениетінің бастауы»

Б. Момышұлы

Қазақстанда соңғы жылдары ұлттық ойындарға, оның ішінде асық ойындарына деген қызығушылық қайта жандануда. Балалар мен жастар асық ойнауға және өзінің қырағылығын тексеруге көбірек ниет білдіруде.

Асық ойнау – бұл жай ғана ойын емес, дәлдік пен көшбасшылық қасиеттерді дамытатын, оқушылардың логикалық ойлауына оң әсер ететін спорт.

Ұлттық ойындарды өткізу балалар мен жастарды тәрбиелеудің маңызды құрамдас болып табылады.

Ұлттық ойындар – бұл көптеген адамдардың ғасырлық тәжірибесі және өмірімен бекітілген тарихи мұра; бұл өткен мен бүгінді байланыстыратын халықтың жады.

Ұлттық ойындар – бұл тарихи құбылыс, адамға тән тәуелсіз қызмет түрі.

Ұлттық ойындар – бұл өзін-өзі тану, демалу, ойын-сауық, спорт арқылы дене шынықтыру және әлеуметтік тәрбие беру құралы.

Ұлттық ойындар – бұл мәдениетпен қатар дамып, балалардың демалу, дене және рухани күштерін дамыту қажеттіліктерін қанағаттандыратын мәдени элемент, сонымен қатар білім беру құралы ретінде қызмет етеді.

Қазақтың ұлттық ойындары балалардың ақыл-ойын дамыту міндеттерін жүзеге асыруға ықпал ететін эмоционалды-сауықтыру, танымдық және тәрбиелік кешендердің негізін қалайтын ұлттық және ойын фольклорының үлгісі, халық даналығының бөлшегі ретінде анықталады.

Ұлттық ойындар қол жетімді және мәнерлі. Кейбір қазақ ойындары мектептерде енгізілген.

Қазақтың ұлттық ойындары табиғатпен және оның заңдарымен тығыз байланысты. Асық ойнау баланың жүйке жүйесін мықты, мінезді берік, қимылдарын дәл болуға ықпал етеді.

Қазақтың дәстүрлі асық ойыны ЮНЕСКО-ның материалдық емес мәдени мұра тізіміне енгізілген.

Дүниежүзілік балалар күнін мерекелеу қарсаңында республиканың әрбір елді мекенінің барлық мектептерінде, мектептен тыс ұйымдары мен колледждерінде «**Алтын сақа**» олимпиадасы өткізіледі.

«Алтын сақа» олимпиадасының мақсаты – қазақ халқының тарихи-мәдени мұрасын құрметтеуді қалыптастыру, батылдыққа, төзімділікке тәрбиелеу, ептілікті, қырағылықты және дәлдікті дамыту.

«Алтын сақа» олимпиадасының міндеттері – халықтың мәдени мұрасын сақтау, ұлттық ойындарды насихаттау, қазақ ұлттық ойындарын білуге қызығушылықты арттыру, салауатты өмір салтын қалыптастыру, балаларды асық ойынына баулу.

«Алтын сақа» олимпиадасын өткізудің үйлестірушілері: Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі.

«Алтын сақа» олимпиадасын ұйымдастырушылар: жергілікті атқарушы органдар, білім беру ұйымдары.

«Алтын сақа» олимпиадасына қатысушылар: еліміздің барлық елді мекендеріндегі жалпы орта, қосымша, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарының білім алушылары, педагогтер мен ата-аналар.

Деректемелері: асықтар, қатысушылардың ұлттық киімдері.

Асық ойындарының ұсынылатын түрлері:

бес табан, бес асық, үш табан, алты табан, омпы, бүгін алу, көн (жоң), жарып алу, сыпырмай, тұртпей, тыштырмай атан, бестас, мергендік немесе шеңбер жасап ату, хан талапай, асық қағу, қаршу, ашы, шұбырту, ұпай ұтысу, қол жоң, ат жарыстыру, қошқар соғыстыру, мұз ойнақ, иіркелі, қақпақыл, сасыр, хан ойыны, аламан хан, асық табысу (асық жасыру), бүк-шік, төрт шүкейт, шомшы, манай.

Кейбір ойындарды өткізу **мысалдары.**

«Бес табан» ойыны R4 (ø400см) шеңберінде ойналады, шеңбердің екі жағында ату сызығы сызылады (5 метр оңға және солға).

Шеңбердің ортасында сызық сызылады (115 см) және оған екі жағынан параллель сызық түседі (15 см), 13 асық тігіледі, 7 асықты бірінші атқан команда немесе ойыншы жеңімпаз болады.

Әр команда үш ойыншыдан тұрады: 1-сақа, 2-сақа, 3-сақа.

Ату кезеңін төреші сақаларды иіру арқылы анықтайды және ойын уақытын 15 минут белгілейді. Ойын 2 жеңіске дейін жалғасады. Ойынға қатысушылар ату сызығынан (115см) кезек бойынша шеңбер ішіндегі көндегі асықтарды атады. Мұнда көнге тігілген кеней асықтардың арасы бір сақа тең болуы шарт және кенейлер алшысы жағынан бүк, шік болып тігіледі.

Ату кезінде сақа тиген кеней асық шеңбер сызығынан өтуге міндетті, егер асықты сызықтан шығарып алса ойыншыға мүмкіндік береді, төреші ойыншыға шеңбердің (ø400см) сыртынан яғни белгіленген ортадағы сызықтан көндегі кеней асықтарды атуға рұқсат береді.

«Бес Асық» ойыны ептілік пен шешімділікке баулиды. Әр ойыншыда бес асықтан болады. Асықтың салмағы – кемінде 11 гр. ені 2 см; ұзындығы 3,5 см; 9 гр. ені 2 см., ұзындығы 3 см., (ұсақ малдың асығы ойын алаңына қатыстырылмайды) ал жоғары болуына рұқсат.

Төрт асық бір түспен, хан басқа түспен боялады. Түстерді таңдау ойыншының өз еркінде. Ойыншының киім нысаны – ұлттық үлгіде.

Асығы алшысынан түскен ойыншы ойнау кезегіне ие болады. Бірінші ойыншы ойынның ережесін бұзғанша ойнайды. Кейін ойынға екінші, үшінші ойыншы өз кезегімен кіріседі. 6, 7, 12 және ұпайдан басқа ойындар бір қолмен ойналады. Ойыншы жерден (кілемнен) асықтарды алғанда, асық алатын қолы басқа асықтарға тимеуі және кілемде жатқан ойын асықтары бір-біріне тимеуі керек және де асықтарды иірген кезде, ойнап жатқан кездерде қол да, асықтар да дене мен киімге жанаспауы керек.

Екінші қолы тізесінің үстінде болуы шарт. Әр жаттығудан кейін ойынды бекіту қажет. Әр жаттығуда хан бірден алынады, басқа жағдайда ойын кезегі келесі ойыншыға өтеді. Егер ойын барысында ереже бұзылса, кезек келесі ойыншыға беріледі. Ойын жалғасы әрекеттің бұзылған жерінен басталады.

«Алтын сақа» олимпиадасының өтетін орны: республиканың барлық елді мекендерінде жалпы орта, қосымша, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары.

«Алтын сақа» олимпиадасын ақпараттық жариялау бұқаралық ақпарат құралдарында және әлеуметтік желілерде оң жариялауды көздейді.

ҮШІНШІ ТОҚСАН

«ҰЛТТЫҚ ӨНЕР» КӨРМЕСІ

#ЗТОҚСАН#ҰЛТТЫҚӨНЕР#

«Біз көптеген тағдырлы сынақтардан бірге өтіп, ата-бабаларымыздың дәстүрлерін, құндылықтарын және мәдени-рухани мұрасын сақтай алдық»

Касым-Жомарт Токаев

Кез келген халықтың әл-ауқаты шешуші дәрежеде оның мәдени кодын – ұлттық менталитеттің негізін құрайтын бірегей белгілерінің сақталуымен анықталады.

Халық ертегілерінде, әндерде, қолөнерде, дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарда бейнеленген ұлттық өнер жас ұрпақты тәрбиелеудің маңызды факторы болып табылады.

Ұрпақтар сабақтастығын дамыту, білім алушылардың ұлттық өнерге, халық шығармашылығына мемлекеттің, қоғамның, отбасының, тұлғаның мәдени игілігі ретінде құндылық қатынасын тәрбиелеу мақсатында Наурыз

мерекесі аясында әрбір білім беру ұйымында «Ұлттық өнер» көрмесі ұйымдастырылатын болады.

«Ұлттық өнер» көрмесі білім алушыларды Ұлы Жібек жолындағы бай керуеннен қазіргі Қазақстан өнерінің жауһарларына дейінгі ұрпақтардың ұлы мәдениетін түсінуге баулуды көздейді.

«Ұлттық өнер» көрмесі өскелең ұрпақты тәрбиелеуде ұлттық мәдени мұраның құндылық әлеуетін іске асыру.

«Ұлттық өнер» көрмесінің мақсаты: балалар мен жасөспірімдердің шығармашылық әлеуетін ашу, мәдениет пен өнер арқылы әдемі әлемге баулу, ел тарихының маңыздылығы мен қатысуын арттыру, отансүйгіштікке және туған өлкеге деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу, мәдени мұраны сақтау.

«Ұлттық өнер» көрмесінің міндеттері:

– білім алушылардың мәдени көкжиегін кеңейту, дәстүрлі ұлттық өнердің, халық шығармашылығының әртүрлі түрлеріне олардың қызығушылығын дамыту;

– ұлттық өнердің, халық шығармашылығының үздік жетістіктеріне баулу арқылы патриоттық сезімдерді, эстетикалық талғамды, Қазақстанның мәдени игілігіне ұқыпты қарауды тәрбиелеу;

– білім алушыларды ұлттық өнерді, халық шығармашылығы мен қолөнерді дамыту және дамыту бойынша шығармашылық қызметтің әртүрлі түрлеріне тарту.

«Ұлттық өнер» көрмесін өткізудің үйлестірушілері: Қазақстан Республикасы Оқ-ағарту министрлігі.

«Ұлттық өнер» көрмесін ұйымдастырушылар: жергілікті атқарушы органдар, білім беру ұйымдары.

«Ұлттық өнер» көрмесіне қатысушылар: жалпы орта, қосымша, техникалық кәсіптік білім беру ұйымдарының білім алушылары, педагогтер, ата-аналар.

«Ұлттық өнер» көрмесі барлық білім беру ұйымдарында өткізіледі.

Көрмеге оқушылар келесі номинациялар бойынша жұмыстар ұсынады:

1) **тоқыма бұйымдарын жасау:** гобелен, кесте, бисер, батик, киіз басу, патчворк пластикасы;

2) **ағашты, сүйекті, былғарыны көркемдік өңдеу:** көлемді және жалпақ ою, ағашқа сурет салу, қайың қабығынан жасалған бұйымдар; инкрустация(сүйек, металл, ағаш);

3) **металды көркемдік өңдеу:** зергерлік бұйымдар, шағын пішінді мүсін, монета, соғу;

4) ағаштан, тастан, саздан (қыш саз), сабаннан, ағаштан, тоқыма бұйымдарынан шағын нысанды мүсіндер жасау;

5) ұлттық ою-өрнек элементтері бар халықтық киім үлгісін жасау;

6) қағаздан бұйымдар жасау: оригами, аппликация, квиллинг, папье-маше;

7) ұлттық бояуы бар интерьер дизайн жобасы: үйлер, бөлмелер, саяжайлар, ландшафт және т. б.

Наурыз мерекесі қарсаңында өткізілетін көрме бағдарламасы шығармашылыққа баулу атмосферасын қалыптастыратын іс-шараларды: халық шығармашылығы бұйымдарының қайырымдылық жәрмеңкелері, Қазақстанның мәдени мұрасы туралы кітаптар көрмесін, эсселер, шығармалар, поэтикалық шығармалар байқауын, қазақ халқының тұрмысы туралы экспозицияларды, өнер қайраткерлерімен кездесулерді, киноклубтар отырыстарын және т. б. өткізуді көздейді

«Ұлттық өнер» көрмесі балалар мен ересектердің назарын қазақ халқының мәдени мұрасын сақтауға бағытталған.

Көрмені өткізу кезінде мектептердің жас экскурсоводтары оқушыларды, ата-аналарды, педагогтерді, қонақтарды көрменің экспозицияларымен таныстырады.

«Ұлттық өнер» көрмесі Наурыз мерекесінің ажырамас бөлігі болмақ.

«Ұлттық өнер» көрмесінің өтетін орны: Республиканың барлық елді мекендерінің жалпы орта, қосымша, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары.

«Ұлттық өнер» көрмесін ақпараттық жариялау-дайындық іс-шараларының барысын кеңінен жариялауды және бұқаралық ақпарат құралдарында және әлеуметтік желілерде көрмені өткізуді көздейді.

ТӨРТІНШІ ТОҚСАН

«ТУҒАН ӨЛКЕМ» ФЕСТИВАЛІ

#4ТОҚСАН#ТУҒАНӨЛКЕМ#

Қазақстан – ежелгі дәстүрлер мен қазіргі заманның ерекшеліктерін біріктіретін, ерекше табиғи әртүрлілігі бар туристік кластерлерді құрудың табысты тәжірибеге ие бірегей ел.

Адамзат тарихы табиғат тарихымен тығыз байланысты. Туған жерге, туған мәдениетке, туған қалаға деген сүйіспеншілікті тәрбиелеу – бірінші кезектегі міндет.

Табиғатпен үйлесімді экологиялық сана мен мінез-құлықты қалыптастыру, туризм мен өлкетануды дамыту әлемге адамгершілік қатынасты, қоршаған ортамен қарым-қатынастың ерекше моралін тәрбиелеуге бағытталған.

Қазақстандағы туризм мен өлкетанудың болашағы зор. Балалар мен жастарды туған өлкені, көрікті, киелі жерлерді зерттеуге, өз халқының рухани мәдениетімен таныстыруға, елдің тарихи өткенін зерттеуге бағытталған түрлі жобаларға тарту қазақстандық бірегейлікті, өскелең ұрпақтың туған жеріне деген сақтығы мен ұқыптылығы үшін жауапкершілігін қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Балалар-жасөспірімдер туризмі мен өлкетануды дамыту, балалар мен жастарды туған өлкенің тарихи, мәдени және рухани мұрасына баулу мақсатында **«Туған өлкем» фестивалі** өткізіледі.

«Туған өлкем» фестивалі білім алушылардың туған өлкесін зерттеуге деген қызығушылығын арттыруға бағытталған.

«Туған өлкем» фестивалі – бұл мәдени және табиғи әртүрлілікті сақтау қағидатына сәйкес балаларда бірыңғай жалпыадамзаттық құндылықтарға ұқыпты қарауға, тәрбиелеуге бағытталған өлкетану жобаларының байқауы.

«Туған өлкем» фестивалі – туған өлкенің тарихы мен мәдениетімен таныстыру.

«Туған өлкем» фестивалі – бұл туристік маршруттар кластеріне енгізілуі мүмкін туған өлкенің әдемі және ішкі жерлерін насихаттау.

«Туған өлкем» фестивалінің мақсаты - оқушылардың белсенді азаматтық ұстанымын дамыту, отансүйгіштік пен азаматтық сезімін тәрбиелеу, салауатты өмір салтын насихаттау, туған өлкені зерделеу арқылы туристік-өлкетану қызметін жандандыру.

«Туған өлкем» фестивалінің міндеттері:

1) балаларды туған өлкенің тарихи, мәдени және рухани мұрасымен таныстыру, **Кіші Отанды** зерттеу;

2) республиканың үздік балалар экспедициялық жасақтарын анықтау;

3) дәстүрлі сақтау және жетілдіру, туристік-өлкетану жұмысының инновациялық нысандары мен әдістерін танымал ету;

4) өз өлкесінде туризм мен өлкетануды дамыту идеяларын іске асыру бойынша әлеуметтік маңызы бар жобаларды әзірлеуге және өз бастамасын көрсетуге ынталандыру;

5) туған өлкенің тарихын, оның көрікті жерлерін насихаттау бойынша идеялармен алмасу үшін орта құру.

«Туған өлкем» фестивалін өткізудің үйлестірушілері: Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі.

«Туған өлкем» фестивалінің ұйымдастырушылары: жергілікті атқарушы органдар, білім беру ұйымдары.

«Туған өлкем» фестиваліне қатысушылар: жалпы орта, қосымша, техникалық кәсіптік білім беру ұйымдарының білім алушылары, педагогтер, ата-аналар.

Өлкетану жобаларының үлгілік тақырыптары:

«Жас өлкетанушы» екі бағыт бойынша:

- Халықтық дәстүрлер, әдет-ғұрыптар және өнер – туған өлкенің мәдениеті, әдебиеті, өнері, халық шығармашылығы, тарихи, археологиялық және этнографиялық ескерткіштерді зерттеуге және қорғауға қатысу туралы; республикада тұратын халықтардың ауызша халық шығармашылығының бай мұрасы, салт-дәстүрлері туралы; мектеп мұражайларын ашу туралы; тұрмыстық заттар, киім-кешек, ұлттық тағамдар дайындау; қызықты адамдармен, әдебиет, музыка, театр, кино, бейнелеу өнері қайраткерлерімен кездесулер туралы.

- Туризм-спорт, денсаулық, демалыс – дәрежелік және санаттық жорықтарға, бір күндік және көп күндік саяхаттар мен экспедицияларға қатысу туралы, ауданда, қалада, тұрғылықты жері бойынша туристік слеттерге, жарыстарға, жорықтарға қатысу туралы.

«Zhasyl EI» – қалалық орта экологиясы, әлеуметтік экология, адам экологиясы – ауаның ластануы, көлік, көгалдандыру және т. б. мәселелерді шешу жолдары.

«Eko-Bolashak» – абаттандыру, көгалдандыру бойынша атқарылған экологиялық жұмыстар, өткізілген экологиялық акциялар, жылыжайлардың, мектеп жанындағы оқу-тәжірибелік учаскелердің, мектеп орманшылықтарының, экологиялық патрульдердің жұмысы туралы бейнероликтің тұсаукесері.

«Green oases» – ландшафттық экожобалар байқауы. Байқау жұмысы – бұл мектеп ауласының, балабақшаның немесе басқа білім беру ұйымының ландшафты дизайны.

«Туған жердің бояулары» – электрондық экологиялық карта. Бұл номинацияда кез-келген графикалық редактордың көмегімен дербес орындалған сурет ұсынылады (фотосуреттер, суреттер, портреттер, коллаждар және т. б.).

«Туған өлкем» фестивалін өткізу орны: республиканың барлық елді мекендерінің жалпы орта, қосымша, техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары.

«Туған өлкем» фестивалін ақпараттық жариялау бұқаралық ақпарат құралдарында және әлеуметтік желілерде оң жариялауды көздейді.